

§ 272

Töölönlahden eteläosan (Makasiinipuisto, Kansalaistori) puistosuunnitelman hyväksyminen (Kluuvi) (a-asia)

HEL 2017-003585 T 10 05 02

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä Töölönlahden eteläosan puistosuunnitelman.

Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta päätti oikeuttaa kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden rakennuttaminen-palvelun palvelupäällikön tekemään hankkeen urakka-hankinnat enintään puistosuunnitelman kustannusarvion yhteissummaan 7,7 miljoonaa euroa (alv. 0 %) asti.

Makasiinipaviljongin kilpailuohjelma tuodaan lautakuntaan hyväksyttäväksi vuoden 2018 aikana.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat projektinjohtaja Kaija Laine ja tiimipäällikkö Päivi Etelämäki. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Tuomas Rantanen: Esitän seuraavan vastaehdotuksen:

Päätösehdotukseen lisätään uusi seuraavan sisältöinen viimeinen kappale: Makasiinipaviljongin kilpailuohjelma tuodaan lautakuntaan hyväksyttäväksi vuoden 2018 aikana.

Kannattaja: Silvia Modig

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Tuomas Rantasen vastaehdotuksen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kaija Laine, projektinjohtaja, puhelin: 310 38625
kaija.laine(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Puisto- ja katusuunnitelma, koostokuva VIO 5860/1 Töölönlahden eteläosa
- 2 Puistosuunnitelma VIO 5860/2 Töölönlahden eteläosa

- 3 Puistosuunnitelman selostus VIO 5860/2 Töölönlahden eteläosan puistoalueet (Makasiinipuisto ja Kansalaistori)

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Otteet

Ote
Asianosaiset

Otteen liitteet
Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä Töölönlahden eteläosan puistosuunnitelman.

Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta päättää oikeuttaa kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden rakennuttaminen-palvelun palvelupäällikön tekemään hankkeen urakkihankinnat enintään puistosuunnitelman kustannusarvion yhteissummaan 7,7 miljoonaa euroa (alv. 0 %) asti.

Esittelijän perustelut

Lähtökohdat ja tavoitteet

Makasiinipuisto ja Kansalaistori sijaitsevat Kluuvin (2.) kaupunginosassa. Alue rajautuu lännessä Musiikkitaloon ja Kiasmanpuistoon, idässä rakenteilla olevaan Keskustakirjastoon, etelässä Eero Erkon katuun, Sanomataloon ja Kiasmaan sekä pohjoisessa Töölönlahdenkatuun. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 2,2 hehtaaria.

Keskustakirjasto Oodin rakentaminen on käynnissä, ja se valmistuu syksyllä 2018. Makasiinipuiston ja Kansalaistorin muuttuvista toiminnallisista järjestelyistä sekä kaupunkikuvallisista syistä tarvitaan uusi suunnitelma. Kaupunginvaltuuston aiemmin hyväksymiä alueen puisto- ja katusuunnitelmia ei voida kustannussyistä toteuttaa. Makasiinipuiston ja Kansalaistorin rakentamisen on suunniteltu alkavan kesän 2018 aikana keskustakirjasto Oodin lähialueista ja valmistuvan kokonaisuudessaan vuoden 2019 loppuun mennessä.

Tavoitteena on kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti korkeatasoinen, arvokkaaseen keskustaympäristöön sopiva sekä järkevästi ja taloudellisesti ylläpidettävä alue.

12.12.2017

Suunnittelualue on voimassa olevassa asemakaavassa puisto- ja katu-
tuetta. Siihen sisältyvät Kansalaistorin ja Makasiinipuiston kaava-
alueet.

Päätös- ja toteutustilanne:

- Asemakaava nro 10920 (tullut lainvoimaiseksi 2.4.2004)
- Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi Töölönlahden eteläosan
maalaisen monitoimitilan (Musiikkitalon ja Keskustakirjaston vä-
lissä) asemakaavan muutosluonnoksen vuonna 2011. Hanke ei ole
kuitenkaan edennyt ja se ei vaikuta ohjaavasti alueen suunnitteluun
- Vuonna 2008–2009 kaupunginvaltuusto hyväksyi puisto- ja katu-
suunnitelmat, joiden pohjalta rakentamista ei ole käynnistetty kus-
tannussyistä
- Vuonna 2010 kaupunginhallitus hyväksyi tilapäisen suunnitelman,
jonka mukaan alue rakennettiin ja se valmistui nykyiseen asuunsa
vuonna 2011

Makasiiniraunio

Suunnittelualueella on erittäin huonokuntoinen ja suojeltu Helsingin
kaupungin omistuksessa oleva VR:n tavaramakasiiniraunio. Raunio on
vaurioitunut tulipalossa niin pahasti, että sen pitkäaikainen säilyttämi-
nen sellaisenaan rauniona ei teknisesti eikä turvallisuussyistä ole mah-
dollista. Kaupungin eri hallintokuntien edustajat ovat neuvotelleet rau-
niosta ja todenneet, että sen säilyttäminen nykyisellä paikallaan rajoit-
taisi alueen suunniteltua käyttöä eikä se ole enää tarpeen kaavan kan-
salaistoimintaa tukevien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kiinteistölautakunta päätti 30.6.2016 Töölönlahdella sijaitsevan VR:n
entisen tavaramakasiinin jäljellä olevan raunion kehittämisestä muisto-
merkiksi ja uuden makasiinipaviljongin suunnittelukilpailun valmistelus-
ta. Päätöksen mukaisesti Töölönlahden eteläosan suunnittelutyöryh-
mää on täydennetty ympäristötaiteilijalla, joka on suunnitellut makasiin-
in muistuman, ”Massa”-taideteoksen, yhteistyössä hankkeen muiden
suunnittelijoiden kanssa.

Kun kaupunkiympäristölautakunta on hyväksynyt puisto- ja katusuunni-
telman, voi kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet
-palvelu käynnistää makasiininraunio purkamisen valmistelun edellyt-
täen, että toimivaltainen viranomaisen myöntää purkamiseen tarvitta-
van luvan.

Uuden makasiinipaviljongin suunnittelukilpailu järjestetään myöhemmin
erillisenä hankkeena. Makasiinipaviljonki otetaan suunnitelmassa huo-
mioon siten, että paviljongille osoitetaan sijaintipaikka. Suunnitelma

laaditaan siten, että alue toimii myös ilman makasiinipaviljonkia siltä varalta, että paviljonkihanke viivästyisi.

Suunnitelma

Töölönlahden eteläosa on suunniteltu monikäyttöiseksi urbaaniksi kaupunkitilaksi, joka soveltuu monipuolisesti tapahtumakäyttöön ja muodostaa Helsingin keskus-puiston alkupisteen tiiviisti rakennetun keskus-alueen ytimessä.

Kansalaistori

Kansalaistori on suunniteltu ensisijaisesti tapahtumakäyttöön. Tori pinnoitetaan Keskustakirjaston piha-alueen kiveyskuviota toistavalla luonnonkivilaatoituksella. Sitä reunustaa pohjoispuolella matala luonnonkivimuuri ja länsisivulla matala oleskeluportaikko, jonka tarkoituksena on rajata toritilaa sekä ohjata pyöräilijät kulkemaan varsinaisia erillisiä pyöräteitä pitkin. Torin kirjaston puoleiselle sivulle on sijoitettu rivi paasimaisia luonnonkivikorokkeita, jotka rajaavat kirjaston edusalueita Kansalaistorista ja toimivat samalla istuimina aukion reunassa. Kansalaistori varustetaan tapahtumakäyttöön varatuilla sähkökeskuksilla sekä vesi- ja viemäri liittymillä. Tapahtuma-aikainen lastaus- ja huoltoliikenne ohjataan torille Eero Erkon kadun kääntöpaikan kautta.

Makasiinipuisto ja Makasiinin muistomerkki

Makasiinipuiston länsiosa on puuryhmien rytmittämää avointa nurmipintaa, jota halkovat puiston poikki kulkevat kivituhkapintaiset käytävät. Puiston avoimuus mahdollistaa satunnaisen tapahtumakäytön ja avoimien nurmipintojen yli avautuu kaunis arvorakennusten rajaama näkyvä Töölönlahden suuntaan. Puiston Musiikkitalon puoleiselle sivulle on sijoitettu nauhamainen perenna- / pensasistutus, joka reunustaa keskeistä kevyen liikenteen akselia ja muodostaa kukkivan taustan Musiikkitalon lämpiön suuntaan.

Puiston itäosa on puutarhamaisesti istutettu. Alueelle on sijoitettu istutusten rajaama katukoriskenttä ja kirjaston toimintaan kytkeytyvä lasten leikkipaikka. Puiston Töölönlahdenkatuun rajautuvalla pohjoissivulla on varaus noin 400–450 m² suuruiselle paviljonkirakennukselle. Puiston eteläosassa sijaitseva makasiiniraunio puretaan ja sen paikalle sijoitetaan maatiilipintainen muistomerkki/muistuma.

Jalankulku ja pyöräily

Suunnittelualue muodostaa merkittävän jalankulun ja pyöräilyn solmukohtan, jonka rooli tulee korostumaan entuudestaan keskustakirjaston valmistuttua. Pyöräilijät ohjataan erillisiä pyöräteitä pitkin Baanalta Eero

Erkon kadulle ja Musiikkitalon itäpuolella sijaitsevaa jalankulku- ja pyöräilypromenadia pitkin Töölönlahden suuntaan. Poikittaista oikomista Kansalaistorin poikki pyritään hillitsemään pollarein ja tasoeroin.

Kasvillisuus

Alueen kasvillisuus on monilajinen ja jalopuuvoittoinen. Kasvillisuusalueiden ja puuistutusten tavoitteena on vahvistaa puiston eri osa-alueiden tilanmuodostusta ja luonnetta sekä tukea ja rajata kaupunkikuvallisesti merkittäviä näkymäakseleita ja suuntia.

Valaistus

Kansalaistori valaistaan torin kolmelle sivulle sijoitettavin pylväsvalaisimin, joiden korkeus on 12 metriä. Keskustakirjaston puoleiselle sivulle ei sijoiteta pylväsvalaisimia vaan kirjaston edusalueen valaistuksessa tukeudutaan kirjaston lipan alle sijoitettuihin ulkovalaisimiin. Puistokäytävien valaistukseen käytetään muotoilultaan yksinkertaisia ja eleettömiä pylväsvalaisimia, tärkeintä on valo, eikä valaisinkaluste.

Tasaus ja kuivatus

Kansalaistori viettää tasaisella noin 1 % kaltevuudella keskustakirjaston tontin reunasta Musiikkitalon puoleista sivua kohti siten, että torin luoteiskulma on noin 40 cm viereistä jalankulun ja pyöräilyn raittia ja puiston pohjoisosaa alempana. Torin lounaiskulma sekä etelän ja idän puoleiset sivut ovat ympäröivien alueiden tasossa ja esteettömästi saavutettavissa.

Esteettömyys

Makasiinipuiston ja Kansalaistorin pääkäytävät ja oleskelualueet täyttävät esteettömyyden erikoistason vaatimukset.

Suunnitelmien tarkempi kuvaus ilmenee liitteenä olevista suunnitelmaselostuksista.

Puistosuunnitelmat täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 85 §:ssä ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 41 §:ssä säädetyt edellytykset. Puisto- ja torialueet sopeutuvat asemakaavan mukaiseen ympäristöön ja täyttävät toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset.

Vuorovaikutus

Puistosuunnitelma on laadittu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan eri palvelujen, kaupungin kanslian, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, Helsingin taidemuseon, kaupunginmuseon, keskustakirjaston

12.12.2017

suunnittelijoiden ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) kanssa.

Puistosuunnitelmaluonnos oli esillä kaupunkiympäristön info- ja näyttelytila Laiturissa ja Helsingin kaupungin internetsivuilla 2.10.–8.10.2017 välisen ajan. Suunnittelijan ja tilaajan edustajat olivat tavattavissa näyttelytila Laiturissa 3.10.2017 klo 13–16.

Luonnoksesta annettiin mielipiteitä liittyen muun muassa pyöräilyn ja jalankulun reitteihin, linjauksiin, välikaistoihin ja leveyksiin, Kiasman huoltoreittiin, Sanomatalon saattoliikenteeseen, kalusteisiin ja kasvillisuuteen. Mielipiteiden antajille vastattiin kirjallisesti. Mielipiteet otettiin huomioon mahdollisuuksien mukaan jatkosuunnittelussa.

Puistosuunnitelma oli nähtävillä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 43 §:n mukaisesti 18.–31.10.2017 välisen ajan. Suunnitelmien nähtävillä olosta ilmoitettiin kirjallisesti suunnittelualueen kiinteistöjen omistajille sekä Töölö-seuralle.

Suunnitelmasta ei ole tehty muistutuksia.

Kustannukset ja aikataulu

Puistosuunnitelman arvonlisäveroton rakennuskustannus on yhteensä noin 7 700 000 euroa, keskimäärin 350 euroa/m² (alv 0%).

Puiston vuotuinen ylläpitokustannus on noin 35 000 euroa (alv 0%).

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä vuoden 2018 talousarviossa on kaupunginhallituksen käytettäväksi varattu määräraha Töölönlahden eteläosan katurakentamiseen kohdassa 8 03 02 01 Kamppi-Töölönlahti. Lisäksi kaupunginhallituksen käytettäväksi on varattu kohdassa 8 04 02 01 Kamppi-Töölönlahti alueen puistot määräraha Töölönlahden eteläosan rakentamiseen.

Hanke on mahdollista käynnistää edellä mainittujen määrärahojen puitteissa.

Sovelletut säännökset Maankäyttö- ja rakennuslaki 84-86 §, 62 §, 190 §, maankäyttö- ja rakennusasetus 41-43 §.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kaija Laine, projektinjohtaja, puhelin: 310 38625
kaija.laine(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI06 8000 1200 0626 37
Alv.nro
FI02012566

12.12.2017

- 1 Puisto- ja katusuunnitelma, koostekuva VIO 5860/1 Töölönlahden eteläosa
- 2 Puistosuunnitelma VIO 5860/2 Töölönlahden eteläosa
- 3 Puistosuunnitelman selostus VIO 5860/2 Töölönlahden eteläosan puistoalueet (Makasiinipuisto ja Kansalaistori)

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Otteet

Ote

Asianosaiset

Otteen liitteet

Hallintovalitus, katusuunnitelman tai muun yleisen alueen suunnitelman hyväksyminen

Tiedoksi

HATU/Hallinto- ja lakipalvelut/Tietopalvelu/Piia Stenfors
Helsingin kaupunki/ Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelu
Helsingin kaupunki / Rakennukset ja yleiset alueet / Tilapalvelut